Vabariigi Valitsuse 26. augusti 2022. a määruse nr 83 „Hädaolukorras ja kõrgendatud kaitsevalmiduse, sõjaseisukorra, mobilisatsiooni ja demobilisatsiooni ajal riigivara valitsemise üleandmise või ajutisse kasutusse võtmise, tagastamise ja kulude hüvitamise tingimused ning kord“ muutmise eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Vabariigi Valitsuse 26. augusti 2022. a määruse nr 83 „Hädaolukorras ja kõrgendatud kaitsevalmiduse, sõjaseisukorra, mobilisatsiooni ja demobilisatsiooni ajal riigivara valitsemise üleandmise või ajutisse kasutusse võtmise, tagastamise ja kulude hüvitamise tingimused ning kord“ muutmise eesmärk ja vajadus tuleneb 1. oktoobril 2026. a jõustuva kriisiolukorra ja riigikaitse seaduse (edaspidi *KORKS*) §-st 256 ja § 286 lõikest 1, mille kohaselt muudetakse riigivaraseaduse (edaspidi *RVS*) § 11 lõikeid 3 ja 4 ning § 12 lõiget 8 (määruse andmise volitusnorm), mille jõustumise ajaks on määratud 1. oktoober 2026.

Eelnõuga tehtavad määruse muudatused ei ole sisulised, vaid määruse pealkiri ja tekst viiakse kooskõlla KoRkS-i terminoloogiaga. Eelnõuga tehtavad muudatused puudutavad valitsusasutusi, seega halduskoormus kellelgi ei muutu.

Eelnõu koostas Rahandusministeeriumi riigihalduse osakonna jurist Helje Päivil (5885 1353, helje.paivil@fin.ee). Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti kontrollis Rahandusministeeriumi personali- ja õigusosakonna õigusloome valdkonna juht Virge Aasa (5885 1493, virge.aasa@fin.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeletoimetanud Rahandusministeeriumi personali- ja õigusosakonna keeletoimetaja Heleri Piip (heleri.piip@fin.ee).

Määrus kehtestatakse riigivaraseaduse § 12 lõike 8 alusel.

Eelnõuga muudetakse määruse kehtivat sõnastust, RT I, 27.08.2022, 9.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse pealkirja sõnastuses asendatakse kehtiva määruse pealkirjas loetletud olukorrad − hädaolukord, kõrgendatud kaitsevalmiduse olukord, sõjaseisukord − ühtse terminiga „kriisiolukord“, mis KORKS mõistes kõiki eelnevaid olukordi hõlmab. Muudatused arvestavad, et mobilisatsiooni ja demobilisatsiooni olukorrad ei pruugi alati kriisiolukorraga kattuda. Samuti täiendatakse sõnastust nii, et määruse kohane riigivara erandkorras üleandmine või kasutusse andmine on mõeldud eesmärgiga kriisiolukorra lahendamiseks.

Määruse §-s 1 asendatakse tekst „Hädaolukorras ja kõrgendatud kaitsevalmiduse, sõjaseisukorra ajal“ sõnaga „kriisiolukorra“.

Samasisulised muudatused tehakse ka määruse punktides 2−4, kus muudetakse kehtiva määruse § 1, § 2 lõike 1 sissejuhatavat lauseosa ja lõike 2 teksti. § 2 lõikes 2 asendatakse lisaks senine täidesaatva riigivõimu asutus vastutava valitsusasutusega, kuna KORKS näeb ette, et kriisiolukordade eest määratakse vastutavaks valitsusasutused, mitte ükskõik milline täidesaatva riigivõimu asutus (KORKS § 36 lg 5 p 1).

Punktiga 5 muudetakse kehtiva määruse § 2 lõikeid 4 ja 5, millega viiakse teksti sõnastus kooskõlla 1. oktoobril 2026 jõustuva RVS § 12 lõigete 7^1 ja 7^2 sõnastusega.

Punktidega 6 ja 7 asendatakse määruse § 4 lõikes 4 ja § 5 lõikes 2 tekstiosa „kõrgendatud kaitsevalmiduse, sõjaseisukorra“ tekstiosaga „riigikaitselise kriisiolukorra“, eristades seda muust kriisiolukorrast, mil riigivara tagastamise ja kulu hüvitamise korraldusele kehtestatakse teistsugune kord.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õigusega ega selle ülevõtmisega.

4. Määruse mõjud

Määruse jõustumisega seoses ei ole ette näha mõju riigiasutustele või füüsilistele ega juriidilistele isikutele. Määruse tõttu ei muutu halduskoormus, kuna eelnõuga ei nähta ette määruse sisulist muutmist.
Tegemist on juba kehtiva määruse terminoloogia täpsustamisega, millega ei kaasne uusi mõjusid.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud jõustumisega kaasnevad kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega otseseid riigieelarvelisi rahalisi kohustusi ei kaasne.

6. Määruse rakendamine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks ministeeriumitele ja Riigikantseleile.
Kooskõlastusringilt laekus Justiits- ja Digiministeeriumi tähelepanek:
KORKS § 25 lg 12 kohaselt "Demobilisatsiooni ajal kehtib riigikaitseline kriisiolukord edasi juhul, kui on täidetud käesoleva seaduse § 4 lõikes 1 sätestatud tingimused.". Seega ei pruugi demobilisatiooni ajal alati kriisiolukorda enam olla. Eelnõu koostaja on KORKS loojatega konsulteerinud ja märkusega arvestanud.